

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Szerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Hirdetéseket felvesz <i>Magyarország</i> részére a kiadóhivatal. — <i>Ausztria és külföld részére</i> kizárólag Friedl Hubert (Bécs, Matzleindorferstr. 7.)
Előfizetési ár:	Főmunkatárs: Zelliger Vilmos.	Egy 4 hasábos petítor 5 kr. Pályázatok sora 10 kr. — Bélyeg 30 kr.
Egész évre 4 frt Fél évre . . 2 frt	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Ersek-utca 2. sz.	
Negyed évre 1 frt Egyes szám 10 kr.		

TARTALOM: Irányelvek. Várnay. — A szemléltető képleírás mint fogalmazási eszköz. Dold István. — Levelezés. Tapolcsányi. — Tárca: A csend taneszköze. Cenner Lajos. — Irodalom és művészet. — Gyűjtés. — Vegyések. — Tanügyi tájékoztató. — Hirdetések.

Irányelvek.

II. A nevelést nem lehet eléggé korán elkezdni, ha azt akarjuk, hogy eredményre vezessen.*) mert a míg a gyermek lelkébe még nem vésődött be az előszeretet valami iránt, addig a nevelés egyszerű munka. De ha már helytelen irányba hajlott érzülete, akkor a dolog már bajosabb, mert a feladat kettős, miután a rossz szokásból ki kell vetköztetni és a helyes irányba kell terelni. Kivüláglík itt is az, hogy ha szigorú következetességgel nem vezetjük a gyermek lelkét egy meghatározott irányba s megengedjük, hogy néha-néha tévútra mehessen, azzal csak nehezebbé tesszük a nevelést és az eredményt legalább is kétesé. Kérdjük most, ki a nevelés első tényezője? Ki lehetne más mint az *anya* és *anya*. Első helyen azért kell az anyát említenünk, mert ő az, ki a gyermeket életének első percétől ápolja, gondozza. Ő van arra hivatva, hogy valamint a testet ő őrzi meg a külbehatásoktól, a gyermeket megtanítja az első lépésre, úgy a lélek első mozzanatait is megfigyelve, azt a rossz külbehatásoktól megóvjá. A lélek indulatait úgy kormányozza, hogy a gyermekből szorgalmas, jóra való ember, hazájának pedig jó és hasznos fia legyen. Az anyai nevelés az, mely kitörülhetlen emléket hagy hátra, annál is inkább, mivel a gyermek természete, ritka kivétellel mindig az anya természetével egyezik össze. Nagy tudósok észleletek alapján rájöttek arra a felfedezésre, hogy a gyermekek túlnyomó része az anya természetét és tehetségeit örökli és csak a kisebb része az atyjáét. A nevelésre az atyának is van befolyása és pedig hol jó, hol pedig rossz. Ha az atya az anya jó irányú nevelését tekintélyével elősegíti, úgy megkönnyítik egymás munkáját és Isten áldása van azon a családon. De ha az apa ellenkezik vele, mert talán maga is rossz nevelésben részesült, ennek a következményei rendszeren nagyon szomorúak úgy a szülőkre mint a gyermekekre, mert az ily családból ritkán kerül ki a gyermek tiszta szívvel, jó erkölcsökkel.

*) L. 13. szám.

A szülők tehát azok, kik lelkiismeretben felelősek gyermekeik nevelési irányát illetőleg, mely csak akkor lehet megnyugtató, ha tudják, hogy minden lehető megtették, hogy gyermekeiket a helyes útra tereljék és nem hagyták magukat tévútra vezetni holmi humanisztikus, Isten, embert, becsületet megvető vagy ezekhez hasonló időkoros eszméktől. De Isten előtt is, ki őket ítélőszéke elé híván, megkérdezi tőlök, hogy mit tettek avval a fonttal, amit rájuk bízott és hogy nézzék meg, hogy mily gyümölcsöket hajtott az ő gondoskodásuk.

Hogy első sorban a szülők felelősek a nevelésről, erről lépten-nyomon meggyőződhetünk. Első sorban nézzük a szentírást, melyben a többi között olvashatjuk: az apák vétkei harmad iziglen büntetettek. Ez a mondat azt jelzi, hogy az apák vétkeiért az unokáknak is kell szenvedni, mert a hajlamokat a rosszra öröklik szülőiktől és ezek hibáik érzetében és gyakorlásában nem is adhatnak gyermekeiknek oly példát, hogy ezek más útra térjenek, mivel akkor természetüket kellene megtagadniok. Ez pedig nagy lelkierőbe és önmegtagadásba kerülne, a mire kevés emberben van meg az akarat és kitartás. És ha az emberek hibáikat beismerik és iparkodnak azokat némileg elfojtani, akkor a következő nemzedék valamivel jobb lesz. Ha azután ennél is meg van az akarat a jóra, akkor a harmadik, negyedik ivadéknál elmosódik a rosszra való hajlam annyira, hogy az már nem ölti fel a természet alakját és akkor az az ok is megszűnik a büntetésre.

A szülői nevelés befolyását mutatja a nép száján élő közmondás is: „nem esik messze az alma a fájától“, vagy még jobban a német: „Wie die Alten sunge, so zwitschern die Jungen.“ Nem tisztán mondja-e meg, hogy a milyen a szüle, olyan a gyermeke, vagy a milyennek nevelte a szülő, olyan lett a gyermek? Vagy képzelhető, hogy egy atheista szülő, vallásosnak nevelje gyermekét? vagy viszont becsületes szülők csalónak, hazugnak neveljék gyermeküket? Ez nem képzelhető, mivel a természet nem hazudtolja meg magát. Ha valaki természete ellene olyannak is mutatkozik, a milyen nem, azt következetesen keresztül vinnie nem lehet.

Mert akárhányszor oly dilemmába jut, hogy valódi hajlamait, vágyait, természetét eltitkolni nem bírja, sőt legtöbbször a legnagyobb alakoskodása mellett is, akaratlanul kimutatja valódi természetét.

Azonban a szülői nevelések kötelező volta leginkább kitűnik a törvényből, mely elrendeli, hogy kiskorú gyermekek bűncselekményeiért a szülők vonandók felelősségre. Ez magyarázza meg leginkább, hogy a szülők kötelesek gyermekeiket úgy nevelni, hogy azok másoknak kárt ne okozzanak, valamit el ne idegenítsenek, másokat meg ne sértsenek, mert ellenkező esetben ők felelnek a gyermek tetteiért. Ha tehát a szülők felelősek, hogy gyermekeik nem tesznek-e kárt más vagyonában, egészségében, mennyivel inkább felelősek abban, valjon a gyermek nem tesz-e kárt saját testében, lelkében? Hogy azon úton van-e, melyet Isten elénkbe írt, hogy azon kövessük és ez által elnyerjük az örök boldogságot? Nem nagyobb bünt követ-e el a szülő, ha a gyermekét azon úton engedi menni, mely az örök kárhozatra viszi, mintha elnézi kisebb hibáit? De a szorgos szülő ezeket sem nézi el, mert kis magból lesz a terebély fa, kis hibából pedig a nagyok.

Miután a gyermekek elérték az iskolai kort, a szülők iskolába adják őket, és itt kerülnek a tanító kezeibe, *ki a nevelés második tényezője*. Van akárhány szülő, ki azt hiszi, hogy ő most befejezte teendőjét és rábizza az iskolára, hogy az nevelje tovább, pedig nagy csalódásban van. Mit tehet a népiskola a *nevelés terén*? Pótolhatja-e ez a szülői nevelést? A szülői nevelést az iskola pótolni képtelen, egyrészt, mert a gyermek nagyon kevés időt tölt ott, másrészt az iskolában sok a gyermek, ezek mindegyikének természetét, hajlamát, vágyait, tehetségeit kitanulni ugyan feladata volna a tanítónak, de azt végre is hajtani fizikai lehetetlenség. Az iskolai nevelésnek döntő fontosságot tulajdoní-

tani nem lehet, mert már itt más tényezők is hatnak, mint a szülők és gyermekek. A gyermek, míg iskolába megy hazulról, vagy viszont, idejét az utczán társaival tölti és ezektől sok ragad reája, a mit az iskola képtelen ellensúlyozni, mert nem is veszi észre tanítója, és ha észreveszi is és a jó útra terelni igyekszik, a legközelebbi összejövetele pajtásaival, a hatást, a mit elérni igyekezett, lerombolja; a másik tényező az alkalom; már a német közmondás is mondja: *Gelegenheit macht Diebe!* Míg a gyermek otthon szülei felügyelete alatt van, addig, ha ezek úgy akarják, semmi alkalma sincs rosszat tenni. De a mint egyszer a gyermek iskolába kerül, az alkalom is itt van, amennyiben a gyermek sok időt tölt el ott, a hol sem a szülő sem a tanító nem ügyelhet reá, és ott alkalma van olyanokat tanulni, a mit sem a szülői házban, sem az iskolában nem tanítanak. És a mi a fő, a mi ellen a szülőknek nem is igen lehet védekezni, mert rendszeren csak akkor bújik ki a szeg a zsákból, mikor már a gyermek lelkületében mély gyökeret vert, mivel a pajtásoknak is van anyai eszük, hogy őket hibáik titkolására figyelmeztessék; mert az tilos, pedig jól tudjuk, hogy a tilos gyümölcs a legédesebb. A szülők, a kik gyermeküket születésétől fogva ápolják, nevelik, a gyermek hajlamait kiismerik, a vele való bánásmódba bele szoktak, őt magukhoz édesgették és annak egész természetét mint egy nyitott könyv fekszik előttük. Nem így van ez a tanítónál. Ő nem egy gyermeket kap keze alá, hanem egy egész kis sereget, melynek mindegyike előtte egy sybillai könyv hét peccáttal és ő neki először ezeket a peccátokeket kell egyenkint leszedni, hogy szívük és lelkük mélyébe láthasson. Az alkalomnak kell segítségére jönnie, hogy hibáikat láthassa, a velük való bánásmódot kell tanulmányoznia, hogy hibát ne kövessen el. Pedig ez baj, mert a míg némely gyermekhez a valódi utat megtalálja,

TÁRCZA.

A csend taneszköze.

Aki akarja a célt, kell akarnia az eszközt is. Ez általános alapelv. Sok ember van azonban, aki azt mondja, hogy akarja az eredményt, mégsem csinál semmit, hogy azt elérje. Teszem azt, akar főnyereményt csinálni, de nem vesz sorsjegyet. De ugyan rossz példát találtam felhozni. Mert a sorsjegyvétel még nem főnyereményesinálás. De azért a tételt mégis fenntartom. A bizonyítást pedig — miután először nem sült el — elengedem magamnak. Egyébiránt ezt mindenki is elengedi nekem. Én ugyan avval a »mindenkivel« nem beszéltem — mert tetszik tudni, sok a dolgom nagyon — hanem hát erősen megvagyok róla győződve, hogy úgy van. — És most térjünk a dologra.

Nincs olyan tanító, amelyik ne szeretné, sőt ne akarná, hogy a vizsgája jól, sőt ha lehet fényesen sikerüljön. Ugy-e kérem, most azt gondolják, hogy erre egy hosszú lére eresztett tanakodás következik arról, hogy: de akkor tessék az

eszközöket is akarni, tessék pontosan betartani az órákat, buzgón tanítani... de abba hagyom, mert utóvégre is igazuk lesz. Pedig azt akarom, hogy most ebben csalódjanak. Ne tessék ezért nagyon szomorkodni, az embernek csalódás a sorsa, sorsát pedig senki el nem kerüli. Én tehát most nem erről fogok beszélni, hanem az eszköz eszközeinek eszközeiről. Az érdekességről és egy még ennél is érdekesebb valamiről: a nádpálcázásról. Hogy kerül ez ide az eszmék közé? — Így.

A cél a jó vizsga. Ennek eszköze a buzgó tanítás. Ennek meg a csend az eszköze. A csendnek a taneszköze pedig mi? — Egyelőre tartzuk a feleletet függőben. A felállítottam lánc közbeeső szemének a fényesítésével, megvilágításával most nem foglalkozom. Vegyük most az utolsó szemet vizsgálat alá. T. i. azt a kérdést: mi a csendnek az eszköze? Vannak, akik erre a kérdésre habozás nélkül és minden körülmények között így felelnek: a nádpálcza. Ezeknek a foglalkozása a tanítás. S miután ellentéteknek mindenütt kell lenni, olyanok is vannak, akik határozottan tiltakoznak a sárga gavallér szereplése ellen s a csend egyedüli eszközeinek a figyelem lekötését tartják az érde-

addig az ellenkezővel már vagy jobban bemélyítette a gyermeket hibájába, vagy maga ellen a gyermekben ellenszenvet ébresztett, mit kioltani nem képes. Ha pedig az alkalom a gyermek valamely hibáját ki nem tárja előtte, fogalma sinés annak létezéséről, és e bajnak van ideje, erős gyökeret verni a gyermek szívében.

Igen gyakran az iskolai nevelésnek azért sem lehet foganatja, mert ez a házi neveléssel homlok-egyenest ellenkezik. Az iskolában töltött $\frac{1}{4}$ nap nem képes ellensúlyozni azt a $\frac{3}{4}$ -et, mit a gyermek azon kívül tölt. Ilyenkor a gyermek lelke egy harcmező, hol majd az iskola győzi meg a szülői házat, majd pedig a szülői ház az iskolát. A mit az egyik nagy fáradalmakkal felépit, azt a másik lerombolja. És győztesnek többnyire a rosszabb marad, mert ez jobban vonzza a gyermeket. A jó, tudjuk, hogy többnyire nélkülözésekkel, önmegtadással jár és azért kevesen indulnak ezen a rögs pályán, hanem inkább a könnyebbet választják. Ha a szülői ház az iskolával ellentétbe jött, ennek okai mélyebben fekszenek. Egyik oka lehet a nevelési irányok különböző volta, de főoka legtöbb esetben az iskola s ennek vezetőjének, a tanítónak lenézése, semmibevevése vagy közönbösség az iskola iránt. Vagy nem hallhatjuk-e akárhányszor, hogy: »nem értjük mire való az iskola: hisz apáink, öregapáink sem jártak iskolába, azért mégis becsületesen megélték: minek annak a gyereknek a fejét mindenféle haszontalansággal fárasztani.« Vagy ha fizetésről van szó, akkor halljuk csak, hogy mily ékesen dícsérik azt a haszontalan kiadást, hogy inkább a kondásnak fizetnek, mint a tanítónak, mert attól legalább van hasznuk, de ez csak ingyenelő. Ez a felfogás pedig legjobban árt az iskolai nevelésnek, ép úgy mint a közöny, mely nem törődik azzal, mi történik az iskolában és ha fog is a gyermekben valami az iskolai nevelésből és

otthon is akarja azt gyakorolni, rendesen azzal ütök el a dolgot, hogy tanítód azt nem érti vagy parancsoljon az iskolában, itthon én parancsolok! Hát ha még az ily érdemes ember iskolaszéki tag, akkor van csak gyönyörű világ. És ily körülmények között ki veheti komolyan azt, hogy az iskola van egyedül hivatva nevelni? Az iskola elősegíti, támogatja, tovább folytatja, némely tekintetben megalapítja a nevelést, de ezt mind csak akkor teheti, ha a családban jó alapot vetettek és minden erőből igyekeznek a tanító jó szándékát megvalósítani. De ha a család szembe áll az iskolával, akkor ez tehetetlen. Ha tehát a szülők, mikor gyermekeiket az iskolába adták, azt hiszik, hogy most már nekik semmi gondjuk a nevelésre, akkor nagyot tévednek. És ha ennek folytán gyermekeik nevelését elhanyagolják, akkor végtelen nagy hibát követnek el, mely megboszulja magát, és mikorra felocsudnak tévedéseikből, akkor nem tudják, hogy kit okoljanak a mulasztással. Az azonban bizonyos, hogy magukat nem, hanem az iskolát, hisz arra úgy is mindenfélet mondanak, hát még ezt is a tanító nyakába lehet sózni.

A nevelés harmadik tényezője a *lelkész*. Ennek nagy hivatása van a nevelésben és működése három irányba terjed, t. i. a szülőkre, a tanítóra és a gyermekre. A szülőkkel szemben ő nevelő, mert ő az, kinek őket az erény útjára kell terelni és őket azon megtartani, őket oktatni, vezetni. Ő az, ki a szülőket figyelmezteti, hogy Isten mily kötelességeket rótt rájuk azáltal, hogy nekik gyermekeket adott és hogy mily felelősséget vonnak magukra, ha kötelességeiket híven nem teljesítik.

A lelkész a tanítóval együtt járva, előmozdíthatja annak működését, megkönnyítheti annak terhet, ha tekintélyével az ő javára lép fel. Ha a lelkész magára vállalja, hogy a szülőkkel megérteti az iskola fontosságát, annak szükséges voltát; rá-

kesség által. Ezeknek a tanítás nem foglalkozásuk, vagyis olyanok szoktak így beszélni, akik sohasem voltak tanítók és még ezenkívül idealisták is. Ha pedig tanító mondja ezt, az olyan mint a hajnövesztő-árús, aki maga kopasz.

A tanítónak, aki paedagogus is akar lenni, ez az elve: csendet minden áron, de nem minden módon. A csend megszerzésének, fenntartásának és helyreállításának is más-más a módja. A csend megszerzésének — a tanító beléptekor vagy a tanítás megkezdése alkalmával — a tekintélyen kell alapulnia. A tanítónak annyi tekintélyvel kell bírnia, hogy beléptére az osztályban feltétlen csend uralkodjék. A nádpálcát ez alkalommal — a csend megszerzésekor — annyiban vélem igénybe vehetőnek, vagy hogy helyesebben fejezzem ki magam, annyiban tekintem ki nem zártnak, amennyiben azt a tekintély fenntartása megköveteli. Itt mellest az azt jegyzem meg, hogy annak a tekintélynek a neve, amely csakis a pálcán alapszik: erőszak. Különbséget tesz az azonban a között, hogy a csend létesítéséről van-e szó az osztályban, vagy csak egyes tanuló lecsendesítéséről. Mert az egyes lármázó rakoncátlansága nem az általános okokból foly,

mint pl. az élénk gyerekvér, mely, a meddig lehet, zajong; a félig-meddig való függetlenség tudata stb., hanem a lármás gyerek különös természetének a kifolyása. A különös ok pedig feljogosítja a tanítót a különös eljárásra. Ha tehát ilyenféle eset kívánja a pálcza használatát — ha csakugyan kívánja — ezt üdvösnek tartom inkább, mint károsnak.

Ugyanez áll a csend fenntartására is. Ha a csend fenntartásáról az osztályban van a szó, annak eszköze a tanítónak nem a kezében, hanem a fejében legyen. Ha a tanító előadása vonzó erejével, elbeszélései érdekességével, komolysága tekintélyével nem képes a csendet fenntartani, a bottal és az attól való félelem által fenntartott csend nem az a csend lesz, amelyik a jó tanítás eszköze. Pedig nekünk az olyanra van nagy szükségünk. Arra nézve, hogy a csend megmaradjon, hogy állandó legyen, a hadonászt, a bottali fenyegetést csak a legeslegritkább esetekben gondolom czélszerűnek s azt is soha az egész osztályt illetőleg, hanem csakis az egyes nyugtalanoknál. Ha az előadás a gyermekeknek tetszik, úgy is csend lesz; ha meg nem tetszik, annak többször a tanító az oka, mint a növendékek.

vezeti őket, hogy a gyermeket illetőleg mindent rábízhatnak a tanítóra, mert az csak a gyermekek javát akarja. Ha a tanítót igyekszik a szülék szemében ama polezra felemelni, melyet ez súlyos, fáradalmas és nagyon is kevésbé méltatott munkája folytán megérdemel, úgy nemcsak hogy a tanító fáradságát sokban megkönnyítette, hanem az egyház céljainak is szolgált. Mert a tanító is vizsontszolgálatkép minden lépten-nyomon a gyermekeket az erényes és vallásos életre fogja serkenteni. Kéz kezét mos. A tanítónak és lelkésznek karöltve kell járniuk, egymást tisztelniök és megbecsülniök, mert ha egyszer ez a kapocs ellentété fajul át, a mellett, hogy a folytonos surlódások által nyugalmukat megzavarják, még a munkájukban is megérik ennek rossz következményét. — Ilyenkor ugyanis a nép sem az egyiket sem a másikat nem becsüli meg, nem tiszteli úgy mint kellene. De még az is van benne, hogy mindig akadnak oly jó emberek, kik az ily feszült viszonyokat kizsákmányolni és a saját javukra felhasználni tudják. S végtére is az ily ellenfelek a ezivódásokból soha épségben nem kerülnek ki, mert valami mindig megragad, és hasznuk abból egyáltalán nincs.

A gyermekekkel szemben is kiterjed a lelkész nevelési működése. Ő tanítja a hit és erkölestant és itt tág mezeje nyílik a tanítót és a szülőket a nevelésben támogatni. Hogy minél hathatósabban működhessen, szükséges, hogy a szülőkkal a dolgot rendezvén, a családi körülményeket ismerve, irányt szabjon ezeknél a nevelést illetőleg. A lelkésznek sokkal több alkalma van hatni a gyermekekre mint a tanítónak, részint mert állásánál fogva nagyobb tekintélye van, részint mert a szülők jobban respektálják, részint mert a leghatalmasabb fegyver: a vallás van kezében. De még azért is, mert mint az iskolaszék elnöke, bármikor az iskolába léphet, s akkor már nem mint hitoktató, ha-

nem mint előljáró lép be és akkor szavainak is nagyobb súlyt adhat. De itt is csak azt lehet mondani, hogy: concordia res parvae crescunt. Pap és tanító legyen két ember, ki egyet érez, egyet gondol, egymást tiszteli és egymásnak nemhogy akadályára nincs, hanem inkább segítségére van, mert a céljuk is egy, t. i. hogy a jövő nemzedék legyen művelt, vallásos és jó erkölcsű. Ha már most visszapillantunk ez elmondottakra, kérdjük, ki a valódi népnevelő? A tanító? Az nem, mert ő nem a népet, hanem a gyermekeket, tehát a jövő nemzedéket oktatja, és a szülőknél segít azok nevelésében. A szülő sem, mert az csak a saját gyermekét neveli. A valódi népnevelő, az a lelkész, ki azt a fáradságot veszi magának, mit fönntebb jeleztünk, mert ő nemcsak a gyermekek neveléséhez nagyban hozzájárul, hanem a mellett a népet is oktatja, neveli; oktatja, hogy miképp nevelje gyermekét és azáltal, hogy a jó példa adására serkenti, azt erkölceiben javítja, neveli. Valóban hathatósan azonban csak úgy működhetik a nevelés terén, ha a fáradságot nem sajnálja, és mindig a tanítóval karöltve jár, és akkor lesz a tanító néptanító, a lelkész pedig népnevelő.

Várnay.

A szemléltető képleírás, mint fogalmazási eszköz.

Az ember szellemi fejlődésének legelső stádiuma az érzékelés. A külvilági testek ugyanis benyomást gyakorolnak érzékszerveinkre s ezeket működésbe hozzák, minek folytán a külvilági inger idegingerré változik át, melyet az idegszálak az idegrendszer középpontjához, az agyhoz vezetnek. Itt a lélek a benyomásra visszahat és észreveszi a tárgyat. Ezen észrevétel alapján azután a lélek a felvetett tárgyat tehetségeihez képest feldolgozza,

Ha a csendet helyreállítani kell, a legtöbbször már magában véve is baj. De miért nem tettem oda: mindig? Miért mondtam csak azt, hogy: legtöbbször? Hát bizony azért, mert mikor az ember az egyik paedagogiai elvről beszél és azt sürgeti, nem következik, hogy egy másikat helyette elfelejtsem. Sőt nem is szabad. Eszünkbe juttatom tehát azt az elvet, hogy a gyermekeket nem szabad túlságosan kifárasztani. Már pedig az a 6—10 éves élenkvérű gyerek ki nem bírja azt, hogy egy vagy plane két álló óráig úgy üljön, mint a czövek. Ha ezt kívánjuk tőle, semmit sem fog teljesíteni; egy negyedóráig sem fog nyugodtan ülni. Aki sokat markol, keveset fog. Azért ne markoljunk sokat és elégedjünk meg azzal, hogy növénydeink egy-egy félóráig nekifeszítsék magukat a vigyázásnak. Minden félórában — ilyenkor úgy is rendszeren tantárgy-változtatás van — adjunk nekik öt percnyi kényelmi szünetet. Ez alatt azt értem, hogy ülésüket változtathassák, tagjaikat a merev állásból kényelmesebbre fordíthassák, idegeiket kipihentessék — de a beszélgetést ilyenkor ne engedjük meg. Az egyes órák közti szünet alkalmával azonban igen. A kellő tízpercek és udvarra-

eresztésekről most hallgassunk. — Az ilyen félórai igazodások, vagy épen óra közti szünetek persze nem múlnak el zörgés és lármá nélkül. Mikor aztán itt az ideje, a csendet megint helyre kell állítani. Az ilyen csendhelyreállításnál ugyanaz az elv uralkodik, mint ami az óra elején: a tanító tekintélye döntsön.

Van azonban más eset, mikor a csend megszűnik. És ez az a »legtöbbször«, ami már magában véve is baj. Mikor a tanulandók nem bírik lekötni a gyermekek figyelmét, úgy hogy a háborgás általános. Ezen a nádpálcza nem segít, csak ront. Ennek más orvossága nincs, mint kitartóbb törekvéssel oda iparkodni, hogy a tanítás élénk, figyelemgerjesztő, érdekes legyen. Ha azonban a csendes állapotot csak egyesek zavarják, ez megint különös eset. Tehát az illetők egyéniségének megfelelő és használó eljárás következik, ha az mindjárt a nádpálcza is.

Ezek után már felelhetünk a kérdésre: mi a csend taneszköze. Hanem azt hiszem, most már nem is kell felelnünk. Az olvasottakat magának összevonni mindenki tudja.

Cenner Lajos.

maradandó képet szerez magának a tárgyról. Ha a lélek bizonyos tárgyról képet, vagy mint mondani szokás, képzetet szerzett, úgy ismeri is az illető tárgyat és bármikor idézheti tudatába. Tehát az ismeret alapja a képzet, képzet és ismeret pedig egy és ugyanaz lévén, következik: hogy minden ismeret alapja az észrehevés, melyet, miután a képzetek oroszlánrészét szemünk érzéke által szerzzük, szemléletnek is nevezünk.

A szemlélet kútforrása minden ismeretnek s így alapja s elengedhetetlen tényezője az ismeretközlésnek is. Amint Comenius a fegyelemre vonatkozólag megjegyzi, hogy: „az iskola fegyelem nélkül, malom víz nélkül“, úgy legyen nekem megengedve az ismeretközlésre vonatkozó szerény hasonlatommal még tovább mennem s azt mondanom: „az ismeretközlés szemlélet nélkül patak víz nélkül.“ Valamint patakot víz nélkül, még álmunkban is alig láthatunk, úgy ismeretközlést szemlélet nélkül el sem gondolhatunk. Nekünk tanítóknak tehát, kik az ismeretközlésre hivatva vagyunk, egyedül czélra vezető eszközünk a szemlélet. Minden ismeretre szemléltetés útján vezessük a gyermeket, mert csak így lesz az elsajátított ismeret hű és igaz.

E téren a tanító működését a fotograf művészetéhez hasonlítom. A leveendő személy vagy tárgy legyen valamely külvilági tény, melyet a gyermekkel közölni akarunk, a sötét kamra a gyermek lelke, a fényképező pedig a tanító. Valamint a gépezetre eső sugarak által a kép az üres lapra vetődik, úgy veszi fel a gyermek lelke is a megismerendő tárgyat. A lapra vetődött kép azonban még nem egészen tökéletes s tiszta, a fényképező még igazít s javítgat rajta. Ép úgy kell a tanítónak is a gyermek ismeretét a szemléltetés helyes alkalmazásával idomítani s a belső szemlélet által azt öntudatra hozatnia. — Ugyanis nem szabad szem előtt téveszteni, hogy a külső szemlélet vagyis a dolog egyszerű felvétele még nem elég az üdvösségre; a gyermeknek még át kell értenie s éreznie azt, mit vele megismertettünk.

Szemléltetésünk helyes és tervszerű legyen, szóval: *legyen természetes.*

Hogy szemléltetésünk természetes s így sikeres is legyen egyuttal, legjobb, ha minden egyes tárgyat természetben mutatunk meg a gyermeknek. A hol ezt tenni lehetséges, ott el ne mulassza a tanító. Azonban sok bajjal járna ez és különben egyes dolgokat nem is lehet az iskolába bevinni, hogy ott mutathatók meg a gyermeknek.

A tárgyakkal természetben való felmutatását czélszerű képek pótolhatják. Ámbár a kép soh'sem az, ami maga a tárgy: de azért mégis jobb a semminél. Sőt, ha valóságban már látta is a gyermek a tárgyat, képen újra megmutatom neki, már csak azért is, hogy a lefestett tárgyakat is tanulja felismerni. — A betűismertetésnél is többféle alakban mutatjuk meg az egyes betűket, hadd szokjék hozzá a betű különböző formáihoz. Úgy vagyunk a számtannál is. Minél többféle tárggyal, teszmem azt: számológéppel, krajczárok, bab, kukoriczaszemek s hasonlókkal mutatjuk a számot, annál

előbb és annál tisztábban szerzi meg a gyermek a szám fogalmát. A képeknél is ehhez hasonlót találunk. Ha a gyermeknek gyakrabban mutatjuk egy s ugyanazon tárgy képét, akkor első alkalommal egyik, a második szemlélésnél a tárgynak egy másik tulajdonsága ötlük jobban a szemébe, míg végre előáll lelkében az egész tárgy a maga teljességében.

A kép azonban csak úgy felelhet meg feladatának, ha a tárgyat természetűen ábrázolja s úgy varázsolja szemünk elé, mint az a természetben valóban van. Legyen elég nagy, a tárgy a kellő részarányosságban és színben tűnjék fel. Fő az, hogy hű legyen s e mellet még szépek s megnyerőnek kell lennie, hogy a gyermek ízlését is nemesbítse.

A szemléleti képeket kétfelé oszthatjuk. Vannak olyanok, melyek csak egy tárgyat és vannak olyanok, melyek egy egész csoportozatot tüntetnek elő. E szerint vannak egyszerű és csoportképek.

Az egyszerű képet, mely csak egy állatot, növényt vagy ásványt ábrázol a szemléleti oktatásnál, érvényesíthetjük, midőn az illető tárgyat ismertetjük. (Ha természetben nem szemléltethetjük!) Ezen egyszerű képeket tehát csak az I—II. osztályban használhatjuk a beszéd- s értelemgyakorlatoknál és legfeljebb az V., VI. évfolyamban a terményrajz tanítása körül.

A csoportkép egy tárgynak egész fejlődési menetét vagy környezetét ábrázolja. A különféle képek egy-egy darab életet állítanak szemünk elé a maga változatosságában és sokoldalúságában. Míg az egyszerű kép csak egy teljes képzetet állít elő, addig a csoportkép a képzetek egész sorát egy összefüggő láncolatban mutatja. Ilyenek az állam által kiadott képek is, melyeket az első osztálytól kezdve fel a hatodikig használhatunk. Legfőbb szerepük azon a III., IV. osztályra esik.

A beszéd- értelemgyakorlatoknál nem játszhatnak e képek oly szerepet, mint az egyszerű képek. Az egyes tárgyak ismertetésénél ugyanis nem igen használhatunk csoportképet, mert ez esetben a gyermek figyelme szétszóródnék minden egyes alakra s így a főalakra nem figyelhet, vagy csak felületesen tekintené meg. Hogy a tárgyra figyelhessen, csak magát a tárgyat szabad megmutatnunk, hiszen a figyelem nem egyéb, mint lelkünk tevékenységének egy pontra való irányzása, miből következik, hogy a gyermek egyszerre, térben s időben csak egy pontra figyelhet.

Legtöbb hasznát vesszük a csoportképnek a képzetek sorokba való rendezésénél, midőn megkivánjuk a gyermektől, hogy a látott s felismert tárgyat folyó beszédben egy kis logikai sorrenddel mondja el. Ez a tulajdonképpeni képleírás, melynél mindazt, ami a képen látható, leírunk. Maga a leírás szóbeli vagy írásbeli lehet. E szerint van szóbeli és írásbeli képleírás. Ha élő szóval történik a leírás, úgy az nem egyéb mint beszéd, illetőleg értelemgyakorlás. Az írásbeli képleírás pedig fogalmazás. Es éppen ez a tulajdonképi fogalmazás; mert pl. szavak írása, mondatok kiegészítése,

olvasmányok átalakítása stb., ezek jóformán csak nyelvtani gyakorlatok és a nyelv öntudatos használatára vezetik a gyermeket; de a képleírásnál ő maga szemlél, gondolkodik és fogalmaz.

Mielőtt a képleírás mikénti kezelésére térnék, egynehány szóban annak hasznáról akarok szólni.

(Folyt. köv.)

Dold István.

Levelezés.

Nagytapolesány, 1890. május hó.

Hiába iparkodnak czéizatos híresztelésekkel azt terjeszteni, hogy Mária országából a vallásos élet teljesen kivészett. Sok helyütt ez által czélt is érnek, mivel ez deprimálólág hat ott is, ahol a vallásos élet még a régi virágzásban van.

Ép azért kérek a Nagyságos Szerkesztő úrtól engedelmet arra, hogy oly eseményről adjak hírt, mely fényesen bizonyítja az ellenkezőt.

A vallásos élet felpeszdzülésének szép tünete volt a nálunk, május 4-én lefolyt plebánosi beiktatás. Mindenesetre főpapjaink érdeme, hogy nem mulasztják el az alkalmat, a népet az ő érdeklődésük és személyes jelenlétük által az egyházi ügyek iránti lelkesedésre gyújtani. Így tett ngsz és főtiszt. Szilányi Ferencz apátkanonok és nyitrai főesperes úr is, aki új plebánosunkat, Szecsányi Vilmos cz. kanonokot és esperest személyesen iktatta be.

Már egy nappal előbb Tapolesányba jött a főesperes, sőt a szomszédos korosi plebániát is megtisztelte magas látogatásával. A tapolesányi beiktatás bizonyítója annak is, hogy még él a jogos tisztelet a magyar főpapság iránt nemcsak a népben, de a vezetőkben is. Az ünnepélyre az esti vonattal érkezett apátkanonok urat ugyanis a város hatóságai és testületei fogadták s a beiktatáson is résztvettek.

Szilányi Ferencz úr ez alkalommal az apácza intézeteket is — az iskolát és kórházat — megtekintette. Hogy a nővérek Ő Nagysága jól megérdemelt dicséretében részesültek, az természetes.

Mint szokás, az ünnepélylyel fényes bankett volt egybekapcsolva. A korona-vendéglő dísztermében volt a 150 terítékű ebéd, melyen az első felköszöntőt nagys. Szilányi Ferencz úr mondotta Ő Felségére, Ő Emjára és a házi úrra. — A háziúr megköszönte a főesperes úr Ő Nga kegyességét, hívei iránt való szívesességét. Ezt azután sorba követték: Ikrényi József korosi plebános, Tomann főszolgabíró, Csarada járási közgyám, Benkő nagybirtokos tartalmaz toasztjai és még több más.

Nem szabad megfeledkeznünk Stummer báró Ő méltóságáról, a patronusról sem, kit küldöttség hívott az ünnepélyre. Hogy meg nem jelenhetett, nem az ő jó indulatán múlt. A báróné asszony Ő méltósága azonban jelenlétével emelte a kedves ünnepély fényét.

Meg vagyok győződve, hogy a rossz szándékú híresztelések az ilyen városban, mint Tapolesány, nyomtalanul enyésznek el. És így is lesz az mindenütt, ahol oly buzgó főesperesek vannak, mint ngsz Szilányi Ferencz apátkanonok úr. Az ég áldását kívánjuk rá jószágáért mindnyájan.

Tapolesányi

Irodalom és művészet.

— **Fölvívás előfizetésre:** „*Népiskoláink gyorsabb fejlesztésének munkaterve*“ Irta *Dr. Wekerle László*, Máramarosmegye kir. tanfelügyelő czimű munkára. Ára előfizetés útján 1 frt. A munka mintegy 12 nagy nyolczadrétű ívet fog tenni. Tartalma a »Tárgykifejtés«-en kívül: Első rész. Az egységes tanfelügyelet szervezése népiskoláink gyorsabb fejlesztése érdekében. Második rész. A népiskola belső szervezése: az iskolai helyes ügy- és rendvitel. Harmadik rész. Az oktatás és nevelés munkájának természetes alapja és rendszere. Negyedik rész. A vallásos nevelés Isten valósága bizonyításának alapján. Isten a tudomány magasságában. — A munka ezen év június havában jelenik és keresztközés alatt portomentesen küldetik meg. Az előfizetéseket a »Kereskedelmi és Hítelintézet« czimén M.-Szigetre kérem intézni. *Dr. Wekerle László.*

— **Fenyvessy Ferencz** orsz. képviselőtől új könyv jelent meg: »*A görög nyelv tanításának kérdése Magyarországon*« czím alatt, mely *actualis* jelentőséggel bír, a mennyiben e napokban fog dönteni e kérdés felett a képviselőház. *Fenyvessy* műve három részre oszlik. Az elsőben a legapróbb lelkiismeretességgel tárgyalja a *kérdés* egész hazai *történetét*, közölve benne minden illetékes helyen mondottakat; a második rész a *törvényjavaslat előkészítéséről* szól, s különösen az enquete-ről, melynek ultra-orthodox tagjait »*Marphurius és Pancrace*« czimű fejezetben maró gúnnyal ostorozza. Végül a harmadik részben, mely a *kérdés fejtegetését* tartalmazza, a külföldi szakirodalom gondos felhasználásával foglalja közre behatóan és szakszerűen az egész kérdéssel. — *Fenyvessy* könyve kétségkívül élénk érdeklődésben fog részesülni, annyival is inkább, mert — mint előszavában mondja — tájékoztatóul kíván szolgálni, nehogy a művelt közönség és köztük a fiaik jövőjeért aggódó szülők megijedjenek egyes tudósok veszkialtásaitól. Az érdekes mű a *Pallas* nyomdából, Révay-Testvérek bizományában, csinos alakban került ki és 1 frtért minden könyvárúsnál kapható.

G y ű j t é s

a kath. tanítók orsz. árvaháza s aggjainak menedékházára:

<i>Szajbel János</i> , esp.-pl. Kr.-Béltek . . .	5 frt — kr.
<i>Karsay Pál</i> , tan. Cs.-Somorja . . .	1 » — »
A múlt számban nyugtázva . . .	562 » — »
	és 4 drb #
Összesen . . .	568 frt — kr.
	és 4 drb #

olvasmányok átalakítása stb., ezek jóformán csak nyelvtani gyakorlatok és a nyelv önludatos használatára vezetik a gyermeket; de a képleírásnál ő maga szemlél, gondolkozik és fogalmaz.

Mielőtt a képleírás mikénti kezelésére térnék, egynéhány szóban annak hasznáról akarok szólni.

(Folyt. köv.)

Dold István.

Levelezés.

Nagytapolasány, 1890. május hó.

Hiába iparkodnak célzatos híresztelésekkel azt terjeszteni, hogy Mária országából a vallásos élet teljesen kivészett. Sok helyütt ez által czélt is érnek, mivel ez depriálólag hat ott is, ahol a vallásos élet még a régi virágzásban van.

Ép azért kérek a Nagyságos Szerkesztő úrtól engedelmet arra, hogy oly eseményről adjak hírt, mely fényesen bizonyítja az ellenkezőt.

A vallásos élet felpeszülésének szép tünete volt a nálunk, május 4-én lefolyt plebánosi beiktatás. Mindenesetre főpapjaink érdeme, hogy nem mulasztják el az alkalmat, a népet az ő érdeklődésük és személyes jelenlétük által az egyházi ügyek iránti lelkesedésre gyújtani. Így tett nsgs és főtiszt. Szilányi Ferencz apátkanonok és nyitrai főesperes úr is, aki új plebánosunkat, Szecsányi Vilmos cz. kanonokot és esperest személyesen iktatta be.

Már egy nappal előbb Tapolasányba jött a főesperes, sőt a szomszédos korosi plebániát is megtisztelte magas látogatásával. A tapolasányi beiktatás bizonyítója annak is, hogy még él a jogos tisztelet a magyar főpapság iránt nemcsak a népben, de a vezetőkben is. Az ünnepélyre az esti vonattal érkezett apátkanonok urat ugyanis a város hatóságai és testületei fogadták s a beiktatáson is résztvettek.

Szilányi Ferencz úr ez alkalommal az apáca intézeteket is — az iskolát és kórházat — meglátogatta. Hogy a nővérek Ő Nagysága jól megérdemelt dícséretében részesültek, az természetes.

Mint szokás, az ünnepélyvel fényes bankett volt egybekapcsolva. A korona-vendéglő dísztermében volt a 150 terítékű ebéd, melyen az első felköszöntőt nagys. Szilányi Ferencz úr mondotta Ő Felségére, Ő Emjára és a házi úrra. — A háziúr megköszönte a főesperes úr Ő Nga kegyességét, hívei iránt való szivességét. Ezt azután sorba követték: Ikrényi József korosi plebános, Tomann főszolgabíró, Csarada járási közgyám, Benkő nagybirtokos tartalmas toasztjai és még több más.

Nem szabad megfeledkeznünk Stummer báró Ő méltóságáról, a patronusról sem, kit küldöttség hívott az ünnepélyre. Hogy meg nem jelenhetett, nem az ő jó indulatán múlt. A báróné asszony Ő méltósága azonban jelenlétével emelte a kedves ünnepély fényét.

Meg vagyok győződve, hogy a rossz szándékú híresztelések az ilyen városban, mint Tapolasány, nyomtalanul enyésznek el. És így is lesz az mindenütt, ahol oly buzgó főesperesek vannak, mint ngs Szilányi Ferencz apátkanonok úr. Az ég áldását kívánjuk rá jószágáért mindnyájan.

Tapolasányi

Irodalom és művészet.

— **Fölvívás előfizetésre:** „Népiskoláink gyorsabb fejlesztésének munkaterve“ Irta *Dr. Wekerle László*, Máramarosmegye kir. tanfelügyelő czimű munkára. Ára előfizetés útján 1 frt. A munka mintegy 12 nagy nyolczadretű ívet fog tenni. Tartalma a »Tárgykifejtés«-en kívül: Első rész. Az egységes tanfelügyelet szervezése népiskoláink gyorsabb fejlesztése érdekében. Második rész. A népiskola belső szervezése: az iskolai helyes ügy- és rendvitel. Harmadik rész. Az oktatás és nevelés munkájának természetes alapja és rendszere. Negyedik rész. A vallásos nevelés Isten valósága bizonyításának alapján. Isten a tudomány magasságában. — A munka ezen év június havában jelenik és keresztikötés alatt portomentesen küldetik meg. Az előfizetéseket a »Kereskedelmi és Hitelintézet« czimén M.-Szigetre kérem intézni. *Dr. Wekerle László*.

— **Fenyvessy Ferencz** orsz. képviselőtől új könyv jelent meg: »A görög nyelv tanításának kérdése Magyarországon« czim alatt, mely actualis jelentőséggel bír, a mennyiben e napokban fog dönteni e kérdés felett a képviselőház. *Fenyvessy* műve három részre oszlik. Az elsőben a legapróbb lelkiismeretességgel tárgyalja a kérdés egész hazai történetét, közölvén benne minden illetékes helyen mondottakat; a második rész a *törvényjavaslat előkészítéséről* szól, s különösen az enquéteről, melynek ultra-orthodox tagjait „*Marphurius és Pancrace*“ czimű fejezetben maró gúnyval ostorozza. Végül a harmadik részben, mely a *kérdés fejtegetését* tartalmazza, a külföldi szakirodalom gondos felhasználásával foglalkozik behatóan és szakszerűen az egész kérdéssel. — *Fenyvessy* könyve kétségkívül élénk érdeklődésben fog részesülni, annyival is inkább, mert — mint előszavában mondja — tájékoztatóul kíván szolgálni, nehogy a művelt közönség és köztük a fiaik jövőjeért aggódo szülők megijedjenek egyes tudósok veszkialtásaitól. Az érdekes mű a *Pallas* nyomdából, Révay-Testvérek bizományában, csinos alakban került ki és 1 frtért minden könyvtárúsnál kapható.

G y ü j t é s

a kath. tanítók orsz. árvaháza s aggjainak menedékházára:

<i>Szajbel János</i> , esp.-pl. Kr.-Béltek . . .	5 frt — kr.
<i>Karsay Pál</i> , tan. Cs.-Somorja . . .	1 » — »
A mult számban nyugtázva . . .	562 » — »
	és 4 drb #
Összesen . . .	568 frt — kr.
	és 4 drb #

VEGYESEK.

Kultuszminiszteri körrendelet. A vallás- és közoktatásügyi miniszter f. évi 17,468. sz. alatt a következő leiratot intézte valamennyi egyházmegyei főhatósághoz: Az utóbbi időben ismételt panaszok merültek fel amiatt, hogy a népoktatási tanintézetekben a polgári jogok és köteleességek és a hazai alkotmánytan tanítása el van hanyagolva, és hogy a képzőkben a tanítók és tanítónők ama tárgyakból nem részesülnek oly oktatásban, mely őket az állam minden polgárának annyira szükséges ezen ismereteknek a reájok bízott iskolákban sikeres tanítására képesítené. Figyelemmel arra, hogy az 1868. évi XXXVIII. törvényczikk 55, 64, 74 és 88. §§-aiban nevezett tantárgyak tanítása minden fokozatú népoktatási tanintézetre nézve kötelezővé tétetett, van szerencsém czimedet felkérni, hogy a törvény ezen rendelkezésének eredményes végrehajtása iránt a főhatósága alatt álló népoktatási intézeteket illetőleg hatályosan intézkedni méltoztassék. Egyuttal megjegyzem, hogy miután a szóban forgó tantárgy tanítására felső nép- és polgári iskolák és képzőkben nagyrészt csak régebbi keletű tankönyvekkel rendelkezünk, melyek az újabb törvényes intézkedéseket nem tartalmazzák, megelőzőleg intézkedtem az iránt, hogy dr. Csáky Kálmán által szerkesztett és az állam által kiadott következő című tankönyvek: „A magyar alkotmánytan és jogi ismeretek kézikönyve tanítóképzők számára” és „A hazai alkotmány és jogismeret alapvonalai polgári és felső népiskolák számára” a mai állapotnak megfelelően dolgoztassanak át és ezentul csak kisebb számú példányokban nyomassanak, hogy egy-egy kiadás gyorsabb fogyása lehetővé tegye ezen könyveknek mindenkor az újabb átalakulások megfelelő javítását. Kelt Budapesten, 1890. évi április hó 20-án.

Az együttműködés bizonyítéka volt azon szép majális, melyet a budapest-erzsébetvárosi II. iskolaszék hatáskörébe tartozó három tantestület — murányi-utcai, hungária-úti és a rákosi — az iskolaszék és a maga részére május 14-én rendezett. A majális Rákos közelében egy nyári helyiségben folyt le kitünő kedvben. Toasztokról a három igazgató, az iskolaszéki elnök és számos mások gondoskodtak. — Ugyanekkor a Vesselényi-utcai testület a Mátyásföldön, a Kazinczy-utcai Rákoson, a Dorottya-egylet a Margit-szigeten tartotta majálisát.

A jelenlegi norvég vall. és közokt. miniszter, Bonnevie, ezelőtt *tanító* volt. Christianiában született 1838-ban, vizsgáját tette 1856-ban, ezután több iskolánál volt alkalmazva. 1872-ben iskolaigazgatóvá nevezetett ki, 1880-ban képviselővé választott és 1889-ben a miniszteriumba hivattott meg.

Liljedahl államtanácsos Christianiában, ki alig egy év előtt tanítóból miniszterig vitte, de kinek 5 havi hivataloskodás után — a miniszterium

visszaléptével — szintén meg kellett válnia hivatalától — mint mondják — a christianiai Uranienberg községben egyházfinak jelentkezett.

Eisenachban egy tanítót, mivel az iskolaház körüli csődülésnél egy fiút néhányszor arczul ütött és sétatálcájával gyengén megvert, 20 márka fizetésére ítélték testi sértés miatt; védője azonban érvényre juttatta, hogy a tanító itt mint polgár cselekedett, a mennyiben a nyilvános biztonság helyreállításával foglalkozó rendőrség szolgálatába szegődött, — mire a büntetést 5 márkára szállították le.

Inowrazlawban (Posenban) nemrégiben nagyobb összegeket fizetett a kormány a tanítóknak helyipótlék czímen. Később kiderült, hogy ezen összeg másra volt szánva. Miután a legtöbb tanító a pénzt már kiadta volt, beszüntették a tanítók fizetésének kiutalványozását, mi által sokan nyomorúságos helyzetbe jutottak.

Új szemléltetési eszközt készített *Fritsch* József, oberleutensdorfi (Csehország) polgáriskolai tanító papirmachéból. Egy 60 cm. hosszú és 50 cm. széles deszkán a tavi béka fejlődésének legfontosabb nyolcz stadiuma van plasztikailag szemléltetve. Az egész szétszedhető. 1. sz. a békanyál, 14 cm. hosszú, átlátszó tömeg, 13 drb 2 cm. átmérőjű petéekkel. A 2–6. sz. a vízben végbemenő fejlődési állapotokat, a 7. sz. a már tüdővel lélező, de farkát el nem vetett, a 8. sz. a teljesen kifejlett békát mutatja. A 3., 4., 5., és 6. sz. a úszó, a 7. lépő, a 8. ugró helyzetben szemlélteti a fejlődő, illetőleg kifejlett állatot. Ára 18 frt.

Tanügyi tájékoztató.

— **Arany érdemkeresztos tanítók.** *Martin Konrad* a bp. III. ker. vörösvári-úti népiskola igazgatótanítója ma-nap ülte meg ötven éves tanítói jubileumát, mely alkalommal a király ar. érdemkereszttel tüntette ki, mit Ráth főpolgármester lelkes beszéd kíséretében és a megjelentek éljenzése közt tűzött az ünnepelt mellére. — *Neumann Péter* ujpécsi tanító szintén arany érdemkeresztet kapott 53 éves működéseért, Steinbach Antal tanfelügyelő tüzte máj. 10-én a keresztet az érdemes tanító mellére. E napot — mint értesülünk — kiváló örömnappal gyanánt ülte meg Ujpécs községe, a melyben a kitüntetett 33 évig működött. — Viseljék a kitüntetettek még sokáig jó egészségben a királyi elismerés aranyjelét. — **A Csik-somlyói** r. kath. tanítóképző-intézet mellett az erd. püsp. Ő Exc nagylelkű költségén minta-méhes állítottatott föl, a hol a leendő tanítók a méhészkedésre gyakorlatilag is taníttatni fognak. — Vajha minden képezde mellett létesülne ilyen minta-méhes! — **A budapesti kath. nőképezdében** a képezd. vizsgálatok írásbeli része jun. hó 3-án, a szóbeli jun. 13-án kezdődik. — **A gyermekbarát-egyesület,** melynek célja a fővárosi szegény iskolás gyermeknek télen át ingyen, meleg ebéddel való ellátása, az elmúlt télen 1669 gyermeket részesített étellemezésben, a kik összesen 99,786 ebédet fogyasztottak el. A minden tekintetben humánus egyesület alapvagyoná 17,100 frt.

Alapítottatt
1880.

HAJÓS EDE és TÁRSA.

Alapítottatt
1880.

Papirkereskedés Budapest, Károly-körút 24.

Irkák.

100 drb 1 kros irkák	—60
100 " 1 " finomabb papírból	—70
100 " 2 " füzetek	1.50
100 " 3 " "	2.40
100 " 5 " "	3.80

Vizsga-lapok igen jó papírból, 100 drb 6 kr., iskolai rajz- és írószerek nagy választékban.

Írószerek.

1 doboz toll 144 drb	—30 — 1.20
1 tuczat tollszár	—6 — .50
1 font pecsétviasz jó minőségű	—34
1 liter finom fekete tinta	—50
1 üv. vörös, kék, zöld v. más szín. tinta	—10 — .20
1 üveg vegy. tinta	—30
1 csomag 1/2 kilós porzó fekete	—6
Itató papírok legjobb minőségűek. Téntapor. Itató-hengerek és deszkák 25 krtól fölfebb.	
1 tuczat irón Hartmuth fehér fában	—10
1 tuczat irón czedrusfából 18, 24, 36 és	—55
1 " " Hartm. 8 szögl. ezüst nyom.	—48
1 " " Hartm. legfinomabb 6-szögl.	—70
1 " " Faber-fele minden számban	1.—
Kék, vörös és egyéb színű irónok tuczatonként jó minőségben 48 krtól feljebb.	

Árjegyzék-kivonat.

500 iv szürke fogalmi papír közép 7/10 s. B.	1.30
500 " " " " vastag 7/10 s. D.	1.70
500 iv fehér finom irodai sima vagy bordás 5/10 g. s. b.	2.50
500 iv fehér irodai finom 3/10 g. s. e.	3.80
250 iv legfinomabb miniszterp. 1/10 s. e. f	3.50

Borítékok.

1000 drb vékony okmányb 46 H. világos	2.50
1000 " vastag kékes 46 B. C.	3.—
1000 " igen erős sárgás barna okmányboriték 46 A. P.	3.50
1000 iv finom hiv. nagyalaku levélp sima	8.—
1000 drb 4-r. boriték vastag kékes 44 B. C.	2.40
1000 drb 4-r. finom fehér boriték 218 sz.	4.50
1000 drb 4r. igen finom vastag 418 sz.	6.60

Levélpapírok.

1000 drb rendes 8-r. levélpapír, vonalzott, koczkás vagy sima	3.— —6.—
1000 drb 8-r. levélpapír. fentihez	2.50 —5.—
1 doboz finom levélp. boritékkal 50—50	—40
1 " finomabb	50—50 —.50
1 " legfinomabb Marg. Mill 50—50	1.20
1 " legfin. nagyobb forma 50—50	1.20

Kő- és könyvnyomdai munkák, u. m. bélyegzők csinosan és jutányosan készíttetnek.

Kivánatra minták bérmentve küldetnek.

Ifj. NAGEL OTTO

Könyvkereskedése. Budapest, Muzeum-körút, a nemzeti színház bérházában.

GYERMEKEK ÖRÖME.

Tanulságos és mulattató képeskönyv versekkel és hat olajnyomatú színes képpel, írta: Szabó Antal.

— Ára csinos bekötésben 1 frt 20 kr. —

Ezen kívül valamennyi iskola és más könyv általam jutányos áron beszerezhető.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Kimerítő könyvárjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.